

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

KADININ ÇOCUK İSTEMEME/ÇOCUĞU İSTEMEME HAKKI VAR MIDIR?

Doç. Dr. Metin İKİZLER[□]

Ana-çocuk ilişkisi ömür boyu süren bir serüvendir. Bu serüvene atılıp atılmama noktasında kadın, öyle ya da böyle belirleyici konumdadır. Bu bağlamda, çocuk sahibi olup olmamaya, rahme düşen çocuğu doğurup doğurmamaya, son olarak da dünyaya gelen çocukla ana-çocuk ilişkisi kurup kurmamaya karar vermektedir. Tüm bu aşamaların özünde ya çocuğu istemekte ya da istememektedir. İşte bu tebliğde de kadının çocuk istememe/çocuğu istememe hakkının olup olmadığı, varsa bu hakkının sınırları üzerinde fikir yürütülecektir.

Kadın-çocuk ilişkisinde ilk önce, kadının çocuk istememe, çocuk sahibi olmama hakkından söz etmek gerekir. Kadınların çocuk sahibi olmaya zorlanması insan haklarına aykırıdır. Ancak bir devlet politikası olarak, kadınlar çocuk sahibi olmaya teşvik edilebilir. Bu noktada da *olumsuz bir teşvik* sistemine müsamaha gösterilemez. Örneğin çocuksuz kadınlara emeklilik hakkının verilmemesi gibi bir yol izlenemez. O hâlde çocuklu-çocuksuz kadın arasında nüfus artışını teşvik politikası çerçevesinde bir ayırım yapılacaksa, çocuksuz kadınlar –alt sınır olarak- erkeklerin sahip olduğu hak ve olanaklardan daha azıyla donatılmamalıdır.

Demek ki kadının çocuk istememe hakkı vardır. Ancak evli kadının durumu ayrıca incelenmeli; kocanın çocuk sahibi olma isteği ile eşinin aksi yöndeki isteği arasındaki uyumsuzluğun nasıl çözümleneceği tartışılmalıdır. Bu hususta varılabilecek sonuçlardan biri, eşi isterken kadının çocuk istememesinin, evlilik birliğini temelinden sarsacak düzeye ulaştığında boşanmaya yol açabileceğidir (TMK m. 166).

Çocuk istememe aşamasından, çocuğun –arzulanarak ya da arzulanmayarak- ana rahmine düşmesi ile birlikte, artık somutlaşan bir varlığı, insan adayını isteme/istememe aşamasına geçilir. Bu noktada devreye gebeliğinin sonlandırılıp sonlandırılmayacağı tartışmaları girer. Türk hukukunda gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar, annenin isteği üzerine rahmin tahliyesi (kürtaj) olanaklıdır (NPHK m. 6).

Son olarak kadının doğan çocuğu istememe hakkının olup olmadığı irdelenmelidir. Buradaki istememe, çocukla ana-çocuk ilişkisi kurmama noktası ile incelenecektir. Türk hukukunda doğumla birlikte, kadının isteğine bakılmaksızın, çocuk ile ana arasında soybağı kurulur. Bu bağı hukuk kuralları içinde koparmak olanaksızdır. Ancak giderek birçok ülkede, hukuki bir zemini olmasa da, gebe kadınlara kimliklerini açıklamadan çocuklarını terk etme olanağı tanınmaktadır. Bundan maksat, ana ve çocuk sağlığına zarar verici koşullarda gizlice doğum yapılmasını ve hatta sonrasında çocuğun ölüme terk edilmesini önlemektir. Ancak bu yapılırken çocuğun kendi kökenini bilme hakkı zedelenmekte ve soybağı ile ilgili birçok kural etkisiz kılınmakta ya da ihlal edilmektedir.

[□] Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı (metinikizler@atauni.edu.tr)